СУСПІЛЬСТВО

«Ми маємо допомагати, а не писати звітики»: як працюють служби супроводу в українській армії

Євгенія Назарова

03 листопада 2026, 06:30

У медичній автівці патронатної служби «Янголи Трійки», 2024 рік. Ілюстративне фото

В усіх військових частинах України наразі діють служби супроводу. Їх запровадили понад два роки тому.

- **Яким чином вони допомагають військовим та їхнім родинам?**
- **І хто ті військові, які нині опікуються побратимами, посестрами та їхніми родинами?**

Радіо Свобода поспілкувалося з представниками відповідних структур 23-ї та 141-ї окремих механізованих бригад, які воюють на Олександрівському напрямку в зоні відповідальності 20-го армійського корпусу, і розпитало їх про бойовий шлях та поточну специфіку роботи з супроводу військових та їхніх родин.

Вадим «Воїн» Павлюк, 23-тя окрема механізована бригада ЗСУ

Вадим «Воїн» Павлюк від початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну пройшов шлях від служби у піхоті до роботи з супроводу поранених побратимів.

«Якщо казати про посади, які обіймав, то це були піхотні посади: стрілець-санітар, гранатометник, кулеметник, командир відділення, головний сержант взводу, головний сержант роти. Тобто пройшов шлях від солдата до старшого сержанта», – ділиться військовий.

До війська прийшов разом із батьком у перші дні повномасштабного вторгнення:

Вадим «Воїн» Павлюк

«Я мав потрапити до десантно-штурмових військ, оскільки служив у 80-й окремій аеромобільній бригаді строкову службу. Але ми з батьком хотіли служити разом. Він мав інвалідність, коли йшов на війну: був без ока і вже звільнений як пенсіонер МВС. І він не міг потрапити разом зі мною до тієї бригади, в яку я хотів. До тієї роботи, яку я вмів робити, він не міг бути дотичним через відсутність здоров'я. І нас відправили до 61-ї механізованої бригади (тоді єгерської). Завжди працювали з батьком разом. Ми брали участь у звільненні Херсонщини, включно з містом Херсоном, тієї частини, яка зараз деокупована», – розповідає Вадим Павлюк.

Додає: «А після цього нас направили на Донбас. Це був уже інший виклик, тому що війна на Донбасі й війна на Херсонщині відрізнялися одна від одної. Там ми зазнали перших вагомих втрат. Це був Соледар, грудень 2022 року. Тоді перші друзі у великій кількості загинули».

Від піхоти – до супроводу побратимів

Каже, що на Донбасі його підрозділ у боях проти «вагнерівців» зазнав значних втрат, після чого був переведений на інший напрямок.

Вадим Павлюк разом з батьком під час боїв на Донбасі

«Увесь 2023 рік ми брали участь в обороні Чернігівщини та Сумщини. Це було здебільшого прикордоння. Комплектувалися, проводили злагодження, навчали нових бійців. Після чого наприкінці 2023 року ми знову виїхали, на жаль, у бік Донбасу. Чому кажу «на жаль»? Тому що це був найгірший, напевно, період на Донбасі, якщо порівнювати навіть із 2022 роком. Уже на початку 2024 року, у березні, була втрачена Авдіївка, а наступний населений пункт за Авдіївкою – це було Ласточкине, і там далі Орлівка. Наша бригада безпосередньо, моя рота, мій 100-й батальйон, був в обороні Ласточкиного. Це перший рубіж після самої Авдіївки», – пригадує Вадим Павлюк.

Ділиться: «За весь період війни у Ласточкиному та в Орлівці ми зазнали найбільших втрат. Якщо взяти загалом, то за місяць було більше втрат, ніж за два роки війни. Тих, хто вижив (а я серед них), розкинули по різних бригадах. Я в 23-тю один із роти потрапив, а батька, на жаль, залишили служити окремо від мене. Оскільки в нього здоров'я вже було загалом у поганому стані й він був не зі мною, то вирішив піти зі служби. Я теж за станом здоров'я тоді не міг виконувати бойові завдання вже у 23-й бригаді, до якої мене перевели. Мені запропонували, поки не відновиться здоров'я, працювати в штабі».

У 23-й окремій механізованій бригаді військовий працював і зі зверненнями громадян та військовослужбовців, допомагав розбудовувати рекрутинг у бригаді, зокрема залучати іноземців до підрозділу. А згодом, близько року тому, перевівся на вакантну посаду у підрозділі цивільно-військового співробітництва своєї бригади, на базі якого розбудовувалася служба супроводу військовослужбовців.

«Потрапивши в цивільно-військове співробітництво, у секцію, я спробував усі напрямки: потрібно було допомагати, людей не було, не вистачало рук до роботи. Довелося працювати і в напрямку безвісти зниклих, полонених, загиблих військовослужбовців, на гарячій лінії бригади. А трішки пізніше впровадили як окремий напрямок роботу з пораненими. Цей напрямок потрібно було комусь очолити. Запропонували мені», – ділиться «Воїн».

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Загиблі, поранені та зниклі безвісти. Як діють патронатні служби при бойових бригадах?

Як працює супровід поранених

Наразі Вадим Павлюк відповідає саме за супровід поранених побратимів. Пояснює: ця робота в його підрозділі розпочинається від самого моменту поранення бійця.

> **У нас від бригади на стабілізаційному пункті видаються пакунки поранених**
>
> Вадим Павлюк

«Наприклад, у нас сьогодні є поранений військовослужбовець. У групу медичної евакуації нашої бригади ми отримуємо інформацію – форму 001, тобто первинну медичну документацію, в якій зазначено, що ось є такий військовослужбовець, який отримав поранення. Виділяється відповідальний за пораненого військовослужбовця. Він приймає первинну медичну документацію, далі телефонує, наприклад, до батальйону або телефонує у сам медичний пункт, медичну роту, цікавиться, куди цього військовослужбовця було направлено, тому що там після процесу стабілізації життя, після стабпункту військовослужбовця далі везуть десь до закладу охорони здоров'я для того, щоб у майбутньому його лікувати. Нам потрібно мати інформацію, куди саме поїхав військовослужбовець для того, щоб сконтактувати із закладом охорони здоров'я», – пояснює алгоритм роботи супроводу військовий.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Раніше це були години, зараз – навіть не дні»: військовий хірург розповів, як змінилася евакуація поранених

Каже: вже на етапі стабілізаційного пункту бригада дбає, аби в лікувальних закладах поранений був забезпечений речами першої необхідності:

> **Ми завжди на зв'язку з військовослужбовцем**
>
> Вадим Павлюк

«У нас від бригади на стабілізаційному пункті видаються пакунки поранених. До них входять рюкзачок із символікою нашої бригади і речі першої необхідності, тобто паста, щітка, бритва, гель для гоління, після гоління, труси, шкарпетки, рушник. Це все складено в рюкзачок, і навіть якщо військовослужбовець без свідомості їде до закладу охорони здоров'я, все одно з ним рюкзачок виїжджає. Тобто речі першої необхідності в нього є вже з моменту, як він потрапляє на стабілізаційний пункт».

«Коли поранений військовослужбовець потрапляє до закладу охорони здоров'я, то упродовж двох=трьох днів старається до нього приїхати безпосередньо хтось із підрозділу, завезти йому особисті речі, документи, телефон. А ми цей увесь процес повинні контролювати, щоб військовослужбовець був забезпечений як мінімум зв'язком і всім необхідним на перший період свого лікування», – каже Вадим Павлюк.

«Ми не знаємо, скільки звільнили, але бачимо – якою ціною»: ексклюзивний фоторепортаж із стабпункту на передовій

1/16 Після чергового важкого бою з російськими військами на південному напрямку до стабпункту привезли поранених бійців ЗСУ.
На фото: медики стабпункту несуть на ношах важкопораненого бійця. Кінець липня 2023 року.

На початку контрнаступу в стабілізаційний пункт із передової привозили до сотні поранених на день. Їх стабілізували і транспортували далі – в лікарню

Надалі служба супроводу допомагає військовим вирішувати їхні проблемні питання на всіх етапах лікування: аж до виписки і повернення на службу або ж списання за станом здоров'я.

«Ми завжди на зв'язку з військовослужбовцем, ми контролюємо повністю всі його переміщення. Тобто він сьогодні міг бути у Запоріжжі, а завтра він може бути у Черкасах, а післязавтра – у Львові, а через три дні він взагалі може бути знову в Запоріжжі. Оцей увесь його рух нам потрібно якось відстежувати. На жаль, не всі заклади охорони здоров'я вчасно надають інформацію нам у військову частину про те, що військовослужбовець був кудись переміщений, що його кудись перевели», – каже військовослужбовець 23-ї окремої механізованої бригади.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:
Через що проходять рідні важкопоранених бійців, щоб повернути їх до життя. Три історії

Зазначає, що одне з важливих завдань супроводу – ретельно відстежувати питання, пов'язані з медичними документами. Чому це важливо, пояснює **Вадим Павлюк**:

> **Як пояснити військовослужбовцю: зачекаймо пів року, поки ВЛК оскаржить рішення, і через місяців вісім ви отримаєте свої виплати?**
>
> Вадим Павлюк

«Наше завдання – проконтролювати, щоб у військовослужбовця на момент проходження ВЛК, наприклад, була довідка про обставини травми. Вона повинна видаватися зараз упродовж п'яти діб від підписання відповідного наказу командиром військової частини. Якщо довідка була надана невчасно до закладу охорони здоров'я до проходження ВЛК, то, відповідно, ВЛК не має на що посилатися і вони просто пропишуть причини травми у зв'язку з проходженням служби».

Пояснює: «І якщо в нього важка травма, то надалі весь період реабілітації, відпустки для реабілітації, окрім стаціонарного лікування, не буде оплачуватися з розрахунку як бойові, тобто 100 тисяч на місяць. Як пояснити військовослужбовцю: зачекаймо пів року, поки ВЛК оскаржить рішення, поки пройде комісія і переглянуть усі наші папери, і вам встановлять нормальний причинний зв'язок, і через місяців вісім ви отримаєте свої виплати? І в майбутньому, якщо буде проходити МСЕК щодо отримання інвалідності чи втрати працездатності, то ця неправильно оформлена довідка також може впливати на рішення медичної комісії».

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:
Звикати до цивільного життя доведеться вже всі роки. Історія бойового медика Андрія Жолоба

Про мотивацію допомагати побратимам

> **Із зашитою рукою, 15 сантиметрів швів, був змушений, добиратися попутками на Херсонщину, щоб написати рапорт на лікувальну відпустку**
>
> Вадим Павлюк

Із пораненими бійцями супровід контактує щонайменше два-три рази на тиждень, ділиться військовий.

«У середньому буває, якщо в людини є проблемні питання, то це буває на день по 10 разів, тому що кудись військовослужбовець переїздить, десь йому кажуть, що направлення на ВЛК не роблять, «їдь у військову частину», там ти не можеш звернутися до ТЦК. Тобто не всі органи компетентні в нас у державі. А ми маємо володіти всією достовірною інформацією, актуальною інформацією, згідно з чинним законодавством, і надавати цю актуальну та достовірну інформацію військовослужбовцю для того, щоб кожен його крок був у правовому полі й він менше за щось турбувався».

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:
«Щоб боєць знав, що за ним хтось є»: як працює супровід поранених у Патронатній службі Азову

Каже: не хотів би, аби його пораненим побратимам довелося зіткнутися з тим, що він сам пройшов на початку повномасштабного вторгнення, отримавши перше поранення:

> **Ми для того, щоб спрощувати ці процеси**
>
> Вадим Павлюк

«Моє перше поранення було у квітні 2022 року. І я зіткнувся з тим, що із зашитою рукою, 15 сантиметрів швів, був змушений, не знаючи нічого, без нічиєї допомоги, із власними речами, з тими всіма швами, з трубками, які в мене були на руці, добиратися з Одеси попутками через Миколаїв на Херсонщину для того, щоб приїхати й написати рапорт на лікувальну відпустку. Це для мене здавалося взагалі чимось незрозумілим: чому не можна було зробити якось це за мене, чому мені обов'язково було їхати з усім цим прямо туди, а потім добиратися знову у Вінницьку область додому», – ділиться військовий.

Вадим «Воїн» Павлюк, Донбас, 2023 рік

Тому, каже Вадим Павлюк, йому не вигоріти в процесі роботи з пораненими допомагає саме розуміння, що він має інструменти, аби допомогти іншим пораненим військовим.

«Уся ця бюрократія мене насправді вбивала. Я не розумів, як це можна працювати в штабі й не написати за людину рапорт, якщо вона майже залишилася без руки, ноги, у голові має уламки. Мовляв, так повинно бути, бо «згідно-відповідно», бо є паперик, який має працювати. Ніколи цього не розумів, не розумію і не буду розуміти. Ми для того, щоб спрощувати ці процеси, допомагати людям. Ми маємо допомагати, а не писати два-три звітики на тиждень для того, щоб задовольнити чиїсь очні вподобання, як я це називаю», – каже «Воїн».

> **“ Це такий вид роботи, яку, скільки б ти не робив, не буде видно**
>
> Михайло Чуплак

Та додає: «Я маю змогу зателефонувати до медичної роти, до командира медичної роти, чи до начмеда бригади, чи до командира медичної роти. Я можу зателефонувати до фінансової частини й за дві хвилини дізнатися інформацію, чому військовослужбовець не отримав кошти за той місяць. Я можу зателефонувати до будь-якого підрозділу, знайти діловода й спитати, чому він не подав рапорт. Ось такий момент впливу – не безпосереднього, але наявного на всі служби, які існують в організації роботи бригади, – дає мотивацію працювати далі. Коли ти щось робиш і в тебе виходить, і ти бачиш, що це дійсно допомагає людям, то це найкращий моральний подарунок».

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Після важкого поранення: жити чи помирати. Як мистецтво рятує ветеранів?

Михайло Чуплак, 141-ша окрема механізована бригада ЗСУ

> **Я вважав, що більше допоможу державі, долучившись до війська, ніж коли працюватиму в школі**
>
> Михайло Чуплак

«Це такий вид роботи, яку, скільки б ти не робив, не буде видно. А якщо ти її не робиш, то тоді одразу стає видно всім. Є робота з пораненими, з родинами безвісти зниклих, родинами загиблих, відвідування похоронів, зустрічі з ветеранами для того, щоб допомагати їм розбиратися з їхніми проблемами, з пошуком роботи. Це робота і психологічна, і фінансова, і соціальна. Тобто це все лежить на службі супроводу. І, напевно, коли ти бачиш результат своєї роботи і бачиш результат роботи команди, то це найбільше мотивує», – каже Михайло Чуплак.

Він очолює секцію цивільно-військового співробітництва 141-ї окремої механізованої бригади, яка опікується супроводом військових підрозділу та їхніх родин. У цивільному житті – педагог. Працював учителем історії в одному з львівських ліцеїв, а згодом був директором школи в Підберезцівській ОТГ Львівської області.

Михайло Чуплак

«У мене 18 років педагогічного стажу. Я працював у школі учителем історії. Пізніше, вже перед війною, три роки був на посаді директора школи. Супровід дітей зараз десь перегукується з тим, що зараз доводиться робити. Бо і діти траплялися з різних категорій, з особливими освітніми потребами, і була постійна робота з батьками. Тому досвід якраз напрацювався і в цивільній, і у військовій сферах, і зараз допомагає швидше орієнтуватися, виконувати різні види завдань якраз у службі соціального супроводу», – ділиться військовий.

Від роботи з дітьми – до супроводу військових та їхніх родин

Михайло Чуплак під час візиту до своєї школи

До Збройних сил України Михайло Чуплак долучився у березні 2022 року:

«Коли почалася війна, прийшов у військкомат і долучився до війська. На той час ще такого поняття, як бронь, не було, добровольців було достатньо. Я вважав, що більше допоможу державі, долучившись до війська, ніж коли працюватиму в школі», – розповідає Михайло Чуплак.

Спочатку служив у ТЦК, а у 2023 році прийшов до бригади, де нині служить.

«Прийшов на посаду заступника командира з МПЗ, на якій і був, але в бойову роту. На фронт ми потрапили на Запорізький напрямок у грудні 2023 року. Ми пройшли такий дуже важкий бойовий шлях під Роботиним. Досить суттєвих втрат зазнали, але набралися достатньо досвіду. Практично рік ми були на Запорізькому напрямку, і у грудні 2024 року ми перейшли на Донецький напрямок. У 2025 році

ми стояли на напрямку Великої Новосілки. Під час активного наступу ворога дуже багато було втрат, дуже багато було роботи».

> **Найболючішою для нашої роботи є робота з родинами зниклих безвісти**
>
> Михайло Чуплак

Із грудня 2025 року очолює секцію цивільно-військового співробітництва у своєму підрозділі:

«Оскільки підрозділ був бойовий, то, звичайно, спілкувався із військовослужбовцями, які виходили з позицій, опікувався питаннями їхньої реабілітації, допомогою всім у життєвих ситуаціях, взаємодіяв з їхніми родичами. Тому досвід, у принципі, був перед тим, як прийти на посаду соціального супроводу».

Михайло Чуплак, з побратимами під час служби у 141-й ОМБр

Супровід родин зниклих безвісти

> **Жодна з родин не має бути проігнорована**
>
> Михайло Чуплак

«Якщо говорити про супровід, то, звичайно, ми тут говоримо про людей. І він є для різних категорій. Це стосується і чинних військовослужбовців, і родин безвісти зниклих, і родин загиблих військовослужбовців, і військовослужбовців, які звільнені з полону, і тих військовослужбовців, які звільнилися з військової служби, тобто ветеранів, їхніх дітей, родин. Дуже великий, широкий спектр роботи й відповідальності. Звичайно, що найболючішою для нашої роботи є робота з родинами зниклих безвісти, тому що це люди, які чекають, сподіваються на те, що їхні рідні повернуться живими, і ми також у це віримо і працюємо над тим, щоб повернулися живими», – каже Михайло Чуплак.

Та пояснює, як організована в його підрозділі робота з такими родинами:

Михайло Чуплак під час військової служби

«Насамперед, жодна з родин не має бути проігнорована, військова частина не має бути байдужою до кожного, хто звертається. Родичі можуть звертатися різними способами. Навіть на особистий телефон чи на гарячу лінію вони звертаються і потребують насамперед того, щоб їх вислухали й дали пояснення. Звичайно, це індивідуальна робота. Також у нас є зустрічі з рідними, які відбуваються як онлайн, так і офлайн. Офлайн відбувається рідше, приблизно один раз на рік, а онлайн – два-три рази на місяць. На них є представник соціального супроводу, представники фінансової служби, юридичної служби, служби ППП, медики, і вони, відповідно, спілкуються з родинами, відповідають на запитання, які ті ставлять».

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Хто і як шукає безвісти зниклих військових? Пояснюємо

Про емоції

Михайло Чуплак називає роботу з родинами зниклих однією з найскладніших для служби супроводу.

«Цивільно-військове співробітництво і служба супроводу – це перша така лінія, ланка, з якою стикається родина, коли звертається до військової частини. Тому, напевно, найважче – це ті переживання, емоції, які пропускає через себе кожен представник соціального супроводу, тому що коли ти спілкуєшся з цією категорією родин, то розумієш їхній біль. Напевно, це найважче в нашій роботі», – каже військовий.

Під час спілкування з родинами бійців

Та додає: «Звичайно, найчастіше звернення до нас – це з питанням, де мій рідний. І це найпоширеніше питання, я думаю, що не тільки в нашій, а й у будь-якій військовій частині. Бюрократичні моменти, пов'язані зі службовими розслідуваннями щодо зниклих безвісти, не дають розгорнутої відповіді на це питання. Тому який алгоритм дій для родин? Якщо є питання, то найпростіше – це шукати відповідь на нього, звернувшись до підрозділу, не додумувати, що всі навколо вороги й не хочуть допомогти. Ми зацікавлені в тому, щоб вирішити питання родин, які звертаються, тому що це і наша репутація насамперед як військової частини».

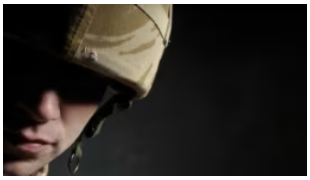

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Ми не одні такі»: батьки бійців стали засновниками проєктів підтримки військових та їхніх рідних

20 серпня 2024 року уряд України ухвалив постанову, якою запровадив службу супроводу у всіх військових частинах. Документ розроблений Міністерством оборони спільно з Генеральним штабом ЗСУ. В постанові зазначалось, що «основне завдання служб супроводу полягатиме у допомозі військовослужбовцям у вирішенні низки соціальних та медичних питань. Так, серед них:

- супроводження поранених, в тому числі через надання їм допомоги у питаннях направлення та проходження військово-лікарських комісій та медико-соціальних лікарських комісій, підтримка комунікації з членами їх сімей;
- супроводження членів сімей загиблих (померлих), зниклих безвісти та полонених та надання їм допомоги у питаннях реалізації належних пільг і гарантій;
- сприяння в оформленні документів, необхідних для надання їм посвідчень, що підтверджують статус особи, на основі якого надаються відповідні пільги і компенсації;
- участь у заходах супроводження або підтримки тих, хто звільняється зі служби».

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Весь час питав, яке сьогодні число». Як визначити ПТСР у себе та рідних і що робити: поради психолога

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Ніхто не цікавиться нашим станом». Мама зниклого бійця – про державні структури

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Комплексний ПТСР та дронофобія: як безперервний стрес змінює психіку українців і як із цим жити

Євгенія Назарова

Співпрацює з Радіо Свобода з 2015 року. Народилася в 1985 році у Запоріжжі. У 2007 році закінчила історичний факультет, а у 2011 році – аспірантуру Запорізького національного університету. Має ступень кандидата історичних наук. Із 2013 року працює у сфері журналістики.

Україна | Суспільство | Війна

© Радіо Свобода, 2026 | Усі права застережено.